

Posudek bakalářské práce
MONIKY STŘÍTEZSKÉ
STRAPAROLA, BASILE A ČESKÉ POHÁDKY,
Ústav románských studií FFUK

Monika Střítezká se rozhodla napsat svou bakalářskou práci na neobyčejně komplexní téma. Nastudovala si je vskutku ve značném rozsahu, jako ústřední problém se pak vyjevila otázka, jak tento materiál přehledně uspořádat a podřídít ho výkladovému schématu, které by bylo čtenářsky přijatelné. První pokus se nevyvedl. Velmi oceňuji, že kol. Střítezká tuto první verzi od základů přepracovala a ve finální podobě rozvrhla svůj výklad způsobem, který je podstatně lépe promyšlený a skutečně účelný.

Ve výkladu autorka postupuje následovně:

Po úvodu (kap. 1) se zabývá žánrem novely (kap. 2), kam v italském kontextu patří jak soubor Straparolův, tak Basilův. Konstatuje protéovský charakter tohoto žánru, nakonec však nabízí charakteristiku, jež je v zásadě přijatelná. K této části poznamenávám: narativní lai nelze překládat výrazem lejch (s. 8, pozn. 4). Nerozumím termínu „hovorový“ styl – je tím snad míněn „orální styl“? Každopádně jednou ze zásadních Boccacciových inovací je to, že vypráví novely kultivovanou prózou poučenou na Ciceronovi.

Následně se autorka pokouší zachytit historický vývoj novely. Pokud jde nejstarší tradici, asi tu mělo být řečeno, že z Aristeidových Milétských příběhů se zachovaly jen nepatrné zlomky a totiž platí o Sisenově latinském překladu. Antickou „novelu“ je třeba hledat v textech, jež jsou založeny šířeji (v dějepisných pracích, románech apod.). Tam ji lze vskutku nalézt v poměrně hojném zastoupení, jak to doložil například český soubor *Antické novely* (Praha, Odeon 1965). Orientální tradice je jistě obecně významná, pro vývoj evropské novely však jen za předpokladu, že byla zprostředkována latinskými středověkými překlady (což platí např. o Paňčatantram či Knize o sedmi mudrcích, ale ne o pohádkách Tisíce a jedné noci, s nimiž se Evropa seznámila až na počátku 18. století).

Dále se připomínají středověké žánry novelistického charakteru. K této partii mám následující výhrady: „exemplum“ bylo využíváno v kázáních, jako ilustrace morálního naučení, rozhodně tedy neplatí, že by se stranilo „bezduchého moralizování“. Exempla byla už ve středověku pořádána do sbírek (nejproslulejší: Gesta Romanorum), ale Libro dei sette savi není soubor exempl. „Fecécie“ je špatný tvar, správně „facetie“; „fableor“ je termín, který stará francouzština zná, ale středověký zpěvák příběhů je konvenčně označován termínem „jogleor“, jongleur, žakér. Lais, která měla 8slabičné metrum, už patrně nebyla zpívána: nekontaminovat lyrické „lai“ a výpravné „lai“, jež do literatury vskutku uvedla Marie de France (její hlavní inspirace však nebyla řecká ani římská, ale keltská).

Nato je probírán vývoj italské novelistiky, a v tomto rámci je určeno místo i Straparolovi a Basilemu. Přehled je korektní, hezká je stručná charakteristika Boccacciova.

V pořadí třetí kapitola je věnována pohádce. Schéma výkladu je analogické ke kapitole o novele.

K typologii pohádek: myslím, že by stačilo rozlišení lidové a umělé pohádky (to, co se zde označuje jako „klasická“ pohádka, je lidová pohádka, jež prošla autorským zápisem; „moderní“ pohádka je stále jen „umělou“ pohádkou).

Instruktivní je připomínka Proppovy klasifikace a přehled genetických teorií.

4. kapitola je věnován Giovan Francesku Straparolovi, novelistovi, který jako první systematicky pracoval s folklorním materiálem. Je to první analytická kapitola a je velmi zdařilá: rozbor svědčí o důkladné znalosti celého souboru a zhodnocují se tu i souvislosti, k nimž si autorka otevřela cestu ve dvou úvodních kapitolách.

5. kapitola je věnována Giambattistu Basilovi. Tato část je dokonce mimořádně zdařilá. Autorce se zde podařilo načrtnout Basilův lidský portrét, charakterizovat ve značném rozsahu jeho dílo a zasadit obojí do dobových společenských a estetických souvislostí.

Výborné jsou i konkrétní analýzy Basileho souboru.

Už v analýzách Straparolova a Basileho souboru si autorka připravila materiál pro 6. kapitolu, v níž jsou italská vyprávění konfrontována s českou pohádkovou tradicí. I tato kapitola je výborná a autorka tu osvědčila značnou interpretační jemnost. Všechny konfrontace, jež provedla, jsou zajímavé, odkrývají specifické stylistické rysy všech vypravěčů a jsou relevantní jak v italianistických, tak bohemistických souvislostech.

Úhrnem:

Úvodní teoretické kapitoly nejsou zcela dotažené, řadu formulací by bylo třeba zpřesnit. Analytické kapitoly jsou ale vesměs výborné a vzhledem k tomu, co se obvykle žádá od bakalářské práce, jednoznačně nadstandardní. Nejenom že nám autorka zprostředkovala

plastický obraz dvou italských novelistů, ale konfrontací jejich textů s českým materiálem dokázala říci něco zásadně nového.

Vzhledem k tomu, kolik kvalitní práce tu bylo odvedeno, hodnotím bakalářskou práci Moniky Střítežské jednoznačně jako výbornou.

Praha, 29. 5. 2014

doc. PhDr. Jiří Pelán, Ph.D.,
vedoucí práce